

En la decoració dels capitells es representen quatre temes: el bestiar, la lluita, la figuració humana i els motius vegetals.

La portada nord és del mateix estil, però més senzilla, amb sis columnes a cada costat i originalment sense timpà. Posteriorment, s'hi col·locà una llinda i a l'espai semicircular dues estàtues corresponents a sant Joan Baptista i a san Pere. La decoració és geomètrica i vegetal.

A l'interior de la nau, sis grossos pilars sostenen els arcs torals. Hi ha divuit capitells amb diversa decoració.

PUIGVERD D'AGRAMUNT

Població de 260 persones, cap del propi municipi.

El castell

Situat a la part alta del poble, està documentat l'any 1061. Només en resta la façana on hi ha l'escut dels últims senyors, els Pinós, que també eren marquesos de Santa Maria de Barberà. La muralla es conserva tota perquè hi ha cases al damunt

SANT MIQUEL DE PUIGVERD D'AGRAMUNT.
Foto Lluís Fernández.

L'església de sant Pere

Es tracta d'un edifici neoclàssic de grans dimensions, construït el 1802, sobre on hi havia una església romànica del 1080.

Capella de sant Miquel

És una església romànica del segle XI-XII, d'una sola nau coberta amb volta de canó. La porta és adovellada i té un campanar d'espada amb una sola campana que corona la façana.

Recopilació i fotos Joan Codina Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Ossó de Sió a *Catalunya Romànica*, vol. XXIV, ps. 543 a 551
Santa Maria d'Agramunt a *Catalunya Romànica*, ps. 493 a 514.

CARRERAS, Feliu a *Full dels AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL*, 17.11.1996, Santa Maria d'Agramunt, p. 44.

Ossó de Sió. Fulletó de l'Oficina Comarcal de Turisme de l'Urgell. Tàrrega, 2007.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 86

5 d'abril de 2009

L'URGELL

MUNICIPI D'OSSÓ DE SIÓ

Situat al nord de l'Urgell, està format pels pobles d'Ossó de Sió, Bellver d'Ossó, Castellnou d'Ossó i Montfalcó d'Ossó. Una bona part del seu terme és ocupada per la vall del Sió i la resta correspon a una zona elevada que fa partió entre les valls del Sió i d'Ondara. Tot el terme va ser conquerit vers el 1070, pel comte Ermengol IV d'Urgell.

OSSÓ DE SIÓ

Població de 76 habitants, cap del municipi del mateix nom.

Església de la Mare de Déu del Remei

Documentada l'any 1139, és d'estil romànic tardà, d'una sola nau capçada a llevant per un absis semicircular.

De l'església romànica només és visible la part nord i l'est de l'absis, la meitat dels murs de la nau i la façana.

La finestra de l'absis té un arc de mig punt adovellat. La cornisa del ràfec està feta de pedres trapezoïdals bisellades, sense

MARE DE DÉU DEL REMEI D'OSSÓ.
Absis. Foto Lluís Fernández.

decoració. El parament és de carreus de pedra ben escairats i polits. La façana és completament llisa i coronada per un campanar d'espada de dos ulls, té una porta descentrada, d'arc de mig punt adovellat i sense decoració. Al mig del frontis hi ha un òcul.

A l'interior, a la conca de l'absis, hi ha un gran frontal pintat al fresc que representa una processó del poble amb la Mare de Déu del Remei. La coberta de la nau, està recoberta de guix i pintada, però té l'aspecte de volta de canó, l'absis és precedit per un senzill arc preabsidal un xic apuntat i un petit tram amb volta de llunetes. Afegits, posteriors al romànic, hi ha el transsepte, amb coberta de volta de creueria, i dues fornícules excavades als murs.

Creu de terme

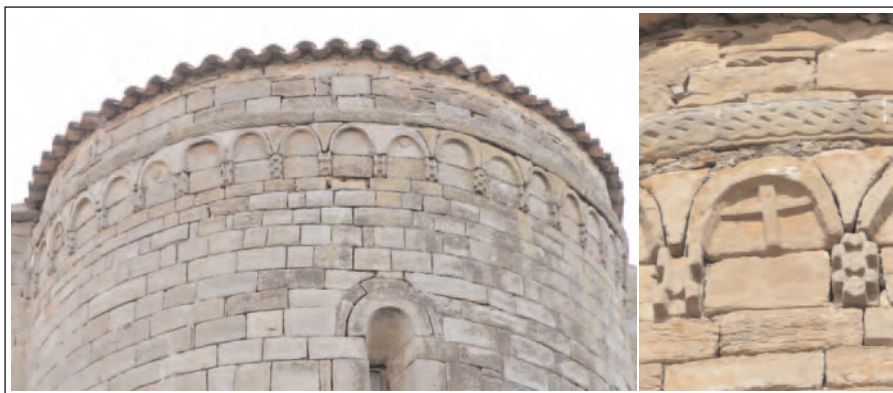
És d'estil gòtic i està situada a la plaça Major.

BELLVER D'OSSÓ (OSSÓ DE SIÓ)

Població de 96 habitants que forma part del municipi d'Ossó de Sió.

Església de Sant Pere

Edifici romànic del segle XII, d'una sola nau i absis semicircular. La façana, el campanar i la part de la nau, fins al primer arc toral, foren afegits o modificats al segle XVIII. Està edificada damunt d'una gran roca, la qual va tenir algun moviment d'assentament, que va provocar esquerdes i per això es van construir posteriorment, al costat sud de la nau, dos grans contraforts i entremig un transsepte, amb la doble finalitat d'apuntalar i d'engrandir l'edifici. L'aparell es de filades de pedra ben tallada.

SANT PERE DE BELLVER DOSSÓ. Detalls de l'absis.

És un edifici romànic amb dèbils aportacions del gòtic de transició. Es de planta basilical amb tres naus, sense transsepte, cobertes amb voltes de canó apuntat. Les voltes són reforçades per tres arcs torals, també apuntats. Les tres naus són capçades per sengles absis semicirculars i son separades per arcs formers apuntats. Els absis, estan ornats exteriorment, per columnetes adossades i arcuacions que evoquen la decoració llobarda.

El campanar no s'acabà fins el segle XIV i la decoració de la part superior és gòtica. Les capelles del Roser i del Socors, son afegits, respectivament, del segle XVI i XVII.

Hi ha dues portes, la principal al centre de la façana de ponent i una de mes petita a la façana nord, que possiblement, va ser la primera a construir-se.

La portada principal és un dels exemples més reeixits de "l'escola de Lleida"- influència tolosana, anglonormanda o mudèjar-. Té un cos sobresortit amb relació a la façana, sense timpà i vuit arquivoltes suportades per columnes. La decoració és una representació de la cort celestial. Hi ha cinc arquivoltes amb representació geomètrica o vegetal i tres amb figurativa.

A l'intradós tenim sis figures femenines que podrien ser les Virtuts. A l'arc d'entrada, setze figures femenines que representarien el Paradís. A la segona, divuit verges i a l'última es representen les jerarquies celestials, Crist entronitzat al mig i quinze figures a cada costat- monjos, querubins,àngels ceriferaris, profetes i l'arcàngel Miquel-.

En el centre de l'arc, el 1283 s'hi adossà un grup escultòric de la Mare de Déu amb el Nen. A la seva esquerra l'Anunciació i a la dreta l'Adoració dels Reis – mostra, seguint els evangelis apòcrifs, les tres edats dels Reis-. Foren patronitzats pel gremi de teixidors d'Agramunt, per això, als peus de la Verge, hi ha unes llançadores.

SANTA MARIA D'AGRAMUNT. Portal de la façana nord i Absis.

CASTELLNOU D'OSSÓ DE SIÓ

Població de 31 habitants del municipi d'Ossó de Sió.

Església de Sant Pere

És d'estil romànic tardà, pel parament de carreus escodats i molt ben disposats, datable al segle XIII. És d'una sola nau amb absis semicircular, que té una finestra de doble esqueixada, precedit d'un estret arc presbiteral. La nau és coberta amb una volta de canó

SANT PERE DE CASTELLNOU D'OSSÓ DE SIÓ. Aspecte de la capçalera i dels contraforts.

molt deformada que es devia produir poc després de la seva construcció i per això es van afegir sis contraforts amb coronament bisellat.

La façana és llisa i coronada per un campanar d'espadanya de dos ulls. Al mig, s'obre una porta d'arc de mig punt que té dues arquivoltes suportades per sengles columnes molt simples.

A l'interior de la nau, hi ha un sarcòfag de pedra grisa de la zona, datable a mitjan del segle XII. La decoració és amb la tècnica de fer relleu mitjançant el rebaixat de la superfície. Es compon de la caixa, la tapa i de dos peus amb forma d'arc triomfal.

Frontal de la caixa: al centre, hi ha una creu esgrafiada dins d'un cercle-símbol cristològic i de redempció-. A l'esquerra, trobem una escena amb un escolanet que duu a la mà dreta una creu de tau -símbol del triomf de la vida sobre la mort-, a la mà esquerra un ram de flors i a mes, es troba en un camp de flors. A la dreta, hi ha tres ploraneres amb gest de desesperació. Les dues dels extrems porten una creu de tau.

SARCÒFAG DE SANT PERE DE CASTELLNOU D'OSSÓ DE SIÓ. Datat a mitjan segle XII.

Costat dret de la caixa: sis pètals lanceolats inscrits dins un cercle- el número sis simbolitza l'ànima humana-.

Els peus, també estan decorats amb símbols del sol, la lluna i l'eternitat o el dolor.

Castell Lliuró

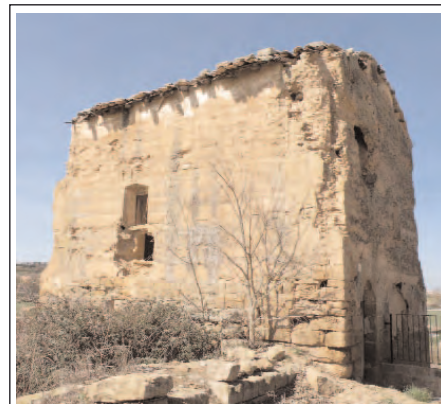
Primer hi hagué una fortificació circular romana del segle II a.C –només en resta la meitat- ,amb aparell ciclopi de carreus encoixinats i ben escairats. El seu diàmetre és de 24m. i el mur de 2.8m. Al mig de la torre, en època medieval al segle XI, fou construïda una altra torre circular de 8.4m. de diàmetre, amb un mur d'*opus emplecton* que té 2.4m. de gruix.

CASTELL LLIURÓ. Castellnou d'Ossó de Sió. L'estructura externa correspon a època romana, mentre que la de l'interior és d'època medieval.

Moli del Marquès

Es un molí fariner, romànic del segle XIII. L'edifici té planta quadrangular. Als baixos hi havia la sala de les dues moles, al damunt les dependències per al moliner i encara sembla que hi havia unes golfes. La sala de moles és de coberta amb volta de canó lleugerament apuntada i murs fets amb carreus ben treballats, adossats hi ha els dos cups cilíndrics. La bassa té una longitud total de 68m. i una amplada màxima de 16m, i s'abastia d'una sèquia que ve d'una resclosa situada riu amunt. La casa del moliner també té la volta lleugerament apuntada com la sala de les moles.

MOLÍ DEL MARQUÈS. Castellnou d'Ossó de Sió. Edifici romànic si quall convé unas restauració.

MONTFALCÓ D'OSSÓ (OSSÓ DE SIÓ)

Població de 27 habitants del municipi de'Ossó de Sió.

Castell

De l'antiga fortalesa medieval només en resta la torre quadrada del segle XII, si bé les primeres set filades, de carreus més grans, podrien ser anteriors. Les altres parts son les restes del castell d'època renaixentista.

TORRE I RESTES DEL CASTELL DE CASTELNOU D'OSSÓ. L'única part ben conservada és la de la torre.

Església de Sant Miquel

Inicialment fou d'estil romànic, però a partir de l'any 1614 la van reformar i ara es d'estil barroc. Té una sola nau, amb dues capelles laterals i un absis poligonal. A la façana hi ha una portalada emmarcada per un arc de mig punt i un campanar d'espanya. A l'interior, situada en un lloc desavinent, s'hi venera la imatge romànica de la Mare de Déu de Montmagastrell.

SANTA MARIA D'AGRAMUNT

La vila d'Agramunt té el seu origen en el castell del mateix nom, documentat el 1051, ara desaparegut. Al seu voltant s'hi erigí la població. El comte d'Urgell Ermengol VII, atorgà el 1163 carta de població. A partir d'aquí, la vila adquirí gran importància i es començà la construcció de l'església de Santa Maria, que tingué un procés que s'estengué fins a la fi del segle XIII.

SANTA MARIA D'AGRAMUNT. Portalada principal i detall.

L'absis és cobert amb volta de quart d'esfera, té una finestra de doble esqueixada i d'arc monolític de mig punt decorat amb un soguejat incís. A l'extradós hi ha un altre arc de pedres rectangulars. A la dreta de la finestra hi ha una pedra que té gravada una figura esquemàtica, feta amb profunda incisió, que es podria identificar com un nen orant.

La decoració de l'absis, és molt interessant. És un absis d'estil llombard evolucionat i una peça única a Catalunya. La cornisa està decorada amb forma de soga, a sota hi ha vint arquets cecs monolítics recolzats sobre mènsules esculpides i els seus petits carcanyols estan farcits amb peces triangulars. Dintre de tres dels arquets hi trobem en relleu: començant pel sud, el tercer una creu i el sisè i l'onzè un rostre humà.

Al peu de l'absis, excavades a la roca, aparegueren dotze sepultures de formes diverses, possiblement són del segle XIII.

A l'interior, la cornisa de l'absis forma una mena d'escacat molt evolucionat i a les línies d'imposta d'algunes parts de la nau, hi ha una decoració geomètrica en forma de bordonets concèntrics disposats en ziga-zaga o també en escacat. El transsepte, les dues capelles laterals buidades els murs, i dues portes amb llinda i muntants de pedra, són posteriors.

La coberta de la nau, originalment era amb volta de canó i va ser substituïda per una volta de llunetes feta de maons i guix. Descansa sobre quatre arcs torals –un de semicircular i tres de lleugerament apuntats–.

Situada actualment a l'interior de la nau, es troba una magnífica creu de terme gòtica del segle XIII. El fust i la base de la creu són octogonals, a cada cara de la base s'hi pot veure la figura d'un sant i a la creu, a una cara el Crist Crucificat i a l'altra la Verge amb l'Infant.

SANT PERE DE BELLVER D'OSSÓ. Creu gòtica amb fust octogonal conservada actualment a l'interior de l'església. Foto: Lluís Fernández.